

Софийски университет „Свети Климент Охридски“

СТАНОВИЩЕ

от проф. дн **Наталия Иванова Витанова-Маринова** член на научно жури от ШУ „Епископ Константин Преславски“, на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика), разработен от **Валентин Костадинов Вергилов**, на тема: **„ПЕДАГОГИЧЕСКИ ИДЕИ В ТВОРЧЕСТВОТО НА ИВАН ВАЗОВ“**, с научен ръководител доц. д-р **Коста Герджиков**

Структура и съдържание на дисертационния труд. Представен за становище е добре организиран пакет от материали: дисертационен труд, приложения, автореферат, публикации. Дисертацията е със сполучливо дефинирани параметри: общ обем - 202 с., от които основно съдържание 194 с.; използвана литература (102 източника) на български език, в т.ч. архивни материали, публикувани документи и електронни ресурси. Дисертационният труд е оформен по каноните на академичната архитектура: увод (постановка на изследването), три глави, заключение, литература.

Дисертационният труд като стил и език е прецизен, притежава богата и точна научна стилистика. Техническото изпълнение е коректно, то съответства на изискванията за разработването на такъв научен труд.

Дисертацията е разположена в сложно изследователско поле и в този контекст могат да се коментират основните сюжетни линии на изследването, които бележат и силните страни на дисертацията.

Първо, темата е актуална в общ план. Тя е интердисциплинарна, тъй като от една страна в нея са преплетени въпроси, произтичащи от хуманитарните науки, по конкретно литературата и търсеци отговори в контекста на педагогическата наука, а от друга тя е в изследователското поле не само на Педагогиката, а и на История на педагогиката. Тя е актуална и в контекста на съвременния свят, свят противоречив, несигурен, бързо променящ се. Това е свят, „залят“ от промени, белязан от дълбоки конфликти, напрежения и социални деления, както и от разрушителното въздействие на съвременните технологии върху природната среда. Както точно отбелязва в увода докторантът „такъв безпощаден сблъсък на идеи, ценности и начин на живот може да се окаже съдбоносен за надеждите на цялата човешка цивилизация” (с.5). На съвременния етап на развитие обществото е „погълнато” от проблемите на пазарните отношения, нестабилността на икономиките, политическите трудности, които нарушават обществените отношения и моралните норми. Това води до нетърпимост и ожесточаване на хората, до разрушаване на вътрешния свят на индивида. Съвременните деца са „затрупани” от огромен масив информация – медии, училище, филми, Интернет. Всичко това съдейства за „размиване” на нравствените норми и за по-голяма ерозия на моралните стандарти. Литературата е един от пътищата, чрез които могат да се дадат значими и въздействащи примери на децата/учениците, които да съдействат за тяхното формиране и утвърждаване като стойностни и достойни личности.

Второ, обектът, предметът, целта, задачите и методите на дисертационното изследване са точно дефинирани.

Трето, темата е представена задълбочено и аналитично, проследени са педагогическите идеи на Иван Вазов в различни дискурси. Интерпретацията обхваща широки граници – от Новобългарското образование през епохата на

Просвещението, през факторите на възпитание и ролята на семейството и др., до възгледите на Иван Вазов за българското образование в романа „Под игото”. Проявен е усет и умение за многопластов анализ на представените идеи и възгледи, не само в контекста на педагогическата наука, а и в контекста на философията, психологията.

Четвърто, налице е задълбочено познаване на литературното творчество на Иван Вазов като основа за изграждане на изследователската процедура и последващия пунктуален анализ, с цел извеждане на педагогическите му идеи.

Научна стойност на дисертационния труд – приноси и критични бележки. **Приноси:** изведени са педагогически идеи на Иван Вазов за възпитанието и обучението, респ. за образованието; в контекста на педагогическата наука са представени възгледите на Иван Вазов за българската народопсихология, развитието на българина и процеса на българската революция в романа „Под игото” и са потърсени техните съвременните рефлексии.

Критични бележки:

- във всяка от главите са изведени множество педагогически идеи на Иван Вазов, но остава усещането за „размиването” на тези възгледи, тъй като те не са обобщени и систематизирани в края на главата;
- за да се подобри още повече качеството на текста е препоръчително да не се използва 1 л. ед.ч. и да се избягват паразитните думи (разбира се, обаче, несъмнено, в този ред на мисли и др.), тъй като те не носят никаква информация и излишно натоварват текста.

Въпроси: 1. Кои са трите най-значими, според докторанта, педагогически идеи на Иван Вазов?

2. Целеустременост, търпение, упорство, последователност и др. свойства или качества на личността са?

3. Вазов е убеден, че трудолюбието е национална добродетел. Какво мисли докторантът, ако Вазов живееше днес дали би потвърдил това свое убеждение?

Публикации по дисертационния труд. Автореферат. Депозирани публикации са подчинени на темата и са определен принос към популяризирането на резултатите и изводите от изследването. Списъкът включва 5 публикации, 1 от които е в съавторство – учебно помагало по История на педагогиката, 1 от тях е публикувана в специализирано издание на МОН, сп. Педагогика, което е индексирано в първична световна база данни – WoS, 3 в годишници и сборници. Като позитив могат да се изтъкнат и следните факти: 1. представените за рецензиране статии не повтарят съдържанието на дисертацията; 2. във всички публикации е намерен разумният баланс между достъпност на езика и научния стил. **Авторефератът** проектира съдържанието на дисертационния труд и следва неговата логика, отразява обективно теоретичните, изследователските и практико-приложните аспекти по проблема.

Препоръки за популяризиране на резултатите. Във връзка с популяризирането и разпространение на резултатите е препоръчително те да бъдат публикувани под формата на самостоятелна монография.

Заключение. Като цяло дисертацията отговаря на изискванията за такъв род изследвания. Тя защитава критериите за евристична значимост, за структурираност, за капацитет на обхвата, позволява да се извеждат утвърждения, има вътрешна координираност и е балансирана в секвенциите.

- По своята структура и съдържателна същност, по своя концептуален замисъл, научна широта и задълбоченост, трудът на Валентин

Костадинов Вергилов е *самостоятелно и оригинално* научно съчинение.

- Резултатите постигнати в дисертационното изследване могат да се смятат за научни приноси на докторанта.
- Фундамент на обосноващите изводи и заключения са резултатите от изследването, които по своята същност са достоверни и релевантни.
- Дисертационният труд отговаря на техническите стандарти за оформяне на такъв тип научни разработки.
- Авторът може самостоятелно да провежда научно изследване, да представя и анализира резултатите коректно и прецизно.

Докторантът изпълнява минималните национални изисквания за ОНС „доктор“. Нямам съмнение за плагиатство в научния труд и публикации. Въз основа на проявените качества и умения за самостоятелно научно изследване, на доказаните научни приноси и оригинални постижения, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на уважаемото научно жури да присъди *образователната и научна степен „доктор“* на *Валентин Костадинов Вергилов* в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика).

Дата: 16.11.2020 г.

Член на журито:

(проф. дн Наталия Витанова)